

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра (циклова комісія) Менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

Прушківський В.Г.

“ _____ ” _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПП ПП 1.2.2. «Регіональна політика ЄС»

Освітньо-професійна програма «Регіональне управління»

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Інститут Економіко-гуманітарний інститут

Факультет Економіки та управління

Запоріжжя – 2018 рік

Робоча програма «Регіональна політика ЄС» Для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281
«Публічне управління та адміністрування»
„ ___ ” _____ 2018 року– 17 с.

Розробник: А.Ю.Панкова, к.е.н., доц. кафедри менеджменту
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від “14” березня 2018 року № 7

Завідувач кафедри менеджменту

_____ (Пуліна Т.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ___ ” _____ 2018 року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за освіти за спеціальністю 281
«Публічне управління та адміністрування»

Протокол від “14” березня 2018 року № 7

“ ___ ” _____ 2018 року Голова _____ (Корольков В.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	-
Кількість кредитів –	Галузь знань <u>28 «Публічне управління та адміністрування»</u>	за вибором	
Модулів –	Кваліфікація (професійне спрямування): Магістр з публічного управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - самостійної роботи студента –	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		год.	год.
	Індивідуальні завдання: год.		
	Вид контролю: іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 45% до 55%

для заочної форми навчання – 10% до 90%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців управлінського мислення та сприятиме підвищенню рівню загальноекономічної та управлінської підготовки студентів та спеціалістів, формуванню в них навичок науково-аналітичного опрацюванню проблеми із позицій державних та регіональних інтересів.

Завдання дисципліни: Формування у студентів системи знань про Європейський Союз як інституційну структуру, основи його політики, інституційний устрій та право; процес європейської інтеграції: чинники та етапи розвитку; діяльність органів та інститутів ЄС (Європейський Парламент, Рада ЄС, Європейська Комісія); економічну та політичну характеристику країн - членів Європейського Союзу; види політичної діяльності ЄС; особливості зовнішньої політики ЄС; місце ЄС у світі; співпрацю ЄС з міжнародними організаціями та об'єднаннями: особливості євроінтеграції України.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати - в процесі вивчення навчальної дисципліни студент має опанувати відповідну сукупність знань, вмінь та навичок, які повинні сприяти загально професійній підготовці майбутніх спеціалістів і забезпечити належне виконання ним покладених завдань у сфері управління, але для цього він повинен знати і розуміти наступне:

- загальні закономірності розвитку євроінтеграційних процесів, особливості впливу цих закономірностей у різних секторах господарства регіону;
- основні механізми регулювання і управління розвитком інтеграційних процесів на національному та національному рівнях;
- функціонування інституційної структури ЄС;
- розуміти особливості процесу євроінтеграції України;
- інституціональну структуру та механізми реалізації регіональної політики ЄС;
- закономірності управління на регіональному рівнях странах ЄС;

вміти - застосовувати на практиці результати вивченої дисципліни розуміти сучасні теорії регіонального управління формуванню сучасного економічного мислення, виробленню навичок у застосуванні форм і методів регіонального управління, обґрунтування перспективних напрямів його розвитку з метою підвищення економічного ефекту, для сприяння і застосування цих знань у майбутній практичній діяльності; аналізувати проблеми регіонального розвитку; визначати переваги й недоліки тих чи інших управлінських рішень; давати порівняльну характеристику рівня соціально-економічного розвитку регіонів; оцінювати економічні стосунки з сусідніми регіонами країн СНД та ЄС.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у студентів компетентностей:

загальних:

1. Здатність до навчання
2. Здатність до аналізу і синтезу
3. Здатність розв'язання проблеми

4. Здатність працювати самостійно
5. Здатність управління інформацією
6. Здатність застосовувати знання на практиці
7. Здатність пристосовуватись до нових ситуацій
8. Здатність до організації і планування
9. Прийняття рішень
10. Здатність до критики і самокритики.

**Фахові компетентності, яких набуватимуть здобувачі в процесі
вивчення навчальної дисципліни
«Регіональна політика ЄС»**

Компетентності згідно з освітньою програмою	Складові компетентності
Здатність аналізувати систему зв'язків національних економік країн Європейського Союзу, функціонування органів ЄС, інтеграційні процеси європейського регіону.	1. Здатність демонструвати знання з проблем розвитку та сучасного стану економіки країн Європейського Союзу для фундаментальної та спеціальної економічної освіти і практичної діяльності у сфері національного і світового господарства
	2. Здатність до вивчення основних закономірностей розвитку сучасних міжнародних економічних відносин, шляхів та особливостей їх реалізації як загалом, так і на прикладі країн Європейського Союзу
	3. Здатність використовувати загальнонаукові та конкретно наукові методи для дослідження механізму регіональної політики ЄС
	4. Здатність аналізувати особливості виникнення, розвитку і трансформації європейської інтеграції, проблем і тенденцій її розвитку, визначення місця і ролі України в системі європейських інтеграційних процесів
	5. Здатність до вивчення основних особливостей виникнення, розвитку і трансформації європейської інтеграції, проблем і тенденцій її розвитку, визначення місця і ролі України в системі європейських інтеграційних процесів
	6. Здатність оволодіння знаннями про природні умови та ресурси країн, що вивчаються, особливості їх населення, найважливіші етапи історичного розвитку, основні ознаки політичних систем, особливості та рівень економічного розвитку країн, напрями зовнішньої політики країн, їх участь у міжнародних відносинах та організацій
	7. Здатність до засвоєння найважливіших знань щодо провідних країн Європи

Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати у колективі та створювати здоровий психологічний клімат;

- здатність до критики та самокритики під час дискусії;
- здатність працювати в міждисциплінарній команді та спілкуватися з експертами з інших галузей;
- уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- навички та уміння формування міжособових стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії з питань регіональної політики;
- уміння проявляти толерантне ставлення до співробітників.

Системні компетентності:

- здатність отримувати, аналізувати й поширювати серед фахівців інформацію щодо реального стану економіки та регіонального розвитку країн ЄС;
- здатність до пошуку шляхів вирішення складних практичних проблем у професійній сфері, які стосуються певних проблем регіональної політики;
- здатність ефективного управління економічною інформацією, що стосується певної професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) вміння (компетентності)

- здатність використовувати механізм дієвого регіонального управління регулювання господарських процесів у країні та її регіонах на прикладі практики країн ЄС;
- аналізувати економіко-політичну ситуацію в країнах Європейського Союзу;
- давати оцінку поточним міжнародним економіко-політичним подіям, а також визначати місце і вплив ЄС на них;
- характеризувати сучасний стан, проблеми та перспективи участі України в процесі євроінтеграції;
- визначити можливості та напрями розвитку співпраці України з країнами ЄС.

Навчальна дисципліна «Регіональна політика ЄС» посідає важливе місце серед дисциплін, що викладаються студентам у вищих навчальних закладах. Вона тісно пов'язана із вивченням таких курсів, як «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна економіка», «Управління регіоном», «Державне регулювання економіки та економічна політика» .

3.Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Витоки регіональної політики ЄС, її мета та правові засади

Витоки регіональної політики ЄС. Мета регіональної політики ЄС та основні виклики, з якими вона стикається на сучасному етапі. Правове підґрунтя регіональної політики ЄС та процедура прийняття рішень .

ТЕМА 2. Практика здійснення регіональної політики ЄС Основні цілі регіональної політики ЄС. Інструменти регіональної політики ЄС. Механізми та принципи реалізації регіональної політики ЄС. Оцінювання політики згуртування .

ТЕМА 3. Економічне, соціальне та територіальне згуртування

Тенденції зміни ВВП та зближення на національному та регіональному рівнях. Додана вартість політики згуртування. Європейська політика сусідства та її вплив на розвиток регіонального співробітництва .

ТЕМА 4. Історичний досвід європеїзації державного управління та місцевого самоврядування в Україні

Поняття європеїзації. Європеїзація систем державного управління держав-членів.

ТЕМА 5. Європейський адміністративний простір.

Поняття Європейського адміністративного простору. Принципи європейського адміністративного права. Рушійні сили наближення адміністративних систем. Рівень наближення адміністративних систем. Шляхи розбудови європейського адміністративного простору.

ТЕМА 6. Європеїзація посткомуністичних країн

Особливості європеїзації посткомуністичних країн. . Основні етапи європеїзації посткомуністичних країн. Європеїзація політики охорони навколишнього середовища в посткомуністичних країнах Центральної та Східної Європи. Процес «Довкілля для Європи». Передвступне співробітництво з ЄС.

ТЕМА 7. Європейське врядування

Біла книга з європейського врядування. Реформування європейського врядування. Принципи ефективного врядування. Формування європейського громадського простору . Покращення законотворчого процесу.

ТЕМА 8. Вплив політики ЄС

Оцінювання впливу політики ЄС. Використання експертного середовища. Децентралізація за допомогою агентств. Конвергенція національних політик: відкритий метод координації. Застосування права Співтовариства. Багаторівневе врядування.

ТЕМА 9. Основи державно-приватного партнерства

Трактувань і визначень державно-приватного партнерства. Класифікація форм державно-приватного партнерства. Контракти на послуги (державні контракти). Спільна діяльність держави та бізнесу. Часткова передача об'єкта у власність приватному сектору. Правовий статус державного партнера.

ТЕМА 10. Моделювання проектів державно-приватного партнерства в Україні

Фінансовий аналіз та моделювання проектів державно-приватного партнерства в Україні.

ТЕМА 11. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції

Країни Балтії. Литовська Республіка. Естонська Республіка.

ТЕМА 12. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції

Країни Центральної Європи Республіка Польща.

ТЕМА 13. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції

Країни Центральної Європи Республіка - Словацька Республіка; Чеська Республіка.

ТЕМА 14. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції

Країни Центральної Європи Угорщина. Країни Південно-Східної Європи Республіка Болгарія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
ТЕМА 1. Витоки регіональної політики ЄС, її мета та правові засади	6	1	1			4	6				10	6
ТЕМА 2. Практика здійснення регіональної політики ЄС	6	1	1			4	6					6
ТЕМА 3. Економічне, соціальне та територіальне згуртування	6	1	1			4	10	2	2			6
ТЕМА 4. Історичний досвід європеїзації державного управління та місцевого самоврядування в Україні	6	1	1			4	8	2				6
ТЕМА 5. Європейський адміністративний простір	6	1	1			4	6					6
ТЕМА 6. Європеїзація посткомуністичних країн	6	1	1			4	6					6
ТЕМА 7. Європейське врядування	6	1	1			4	6					6
ТЕМА 8. Вплив політики ЄС	7	1	1			5	6					6
Модульна контрольна робота 1												
Змістовий модуль 2.												
ТЕМА 9. Основи державно-приватного партнерства	8	2	2			4	7					7
ТЕМА 10. Моделювання проектів державно-приватного партнерства в	7	1	1			5	6					6

Україні												
ТЕМА 11. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Балтії. Литовська Республіка. Естонська Республіка.	7	1	1			5	10	2	2			6
ТЕМА 12. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Центральної Європи Республіка Польща	6					4	7					7
		1	1									
ТЕМА 13. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Центральної Європи Словачка Республіка; Чеська Республіка.	6	1	1			4	6					6
ТЕМА 14. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Центральної Європи Угорщина. Країни Південно-Східної Європи Республіка Болгарія.	7	1	1			5						
Модульна контрольна робота 2.												
Залік												
<i>Всього годин</i>												
Усього годин	90	15	15			60	120	6	4			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

6. Теми практичних занять

1	ТЕМА 1. Витоки регіональної політики ЄС, її мета та правові засади Витоки регіональної політики ЄС. Мета регіональної політики ЄС та основні виклики, з якими вона стикається на сучасному етапі. Правове підґрунтя регіональної	
---	--	--

	політики ЄС та процедура прийняття рішень	
2	ТЕМА 2. Практика здійснення регіональної політики ЄС Основні цілі регіональної політики ЄС. Інструменти регіональної політики ЄС. Механізми та принципи реалізації регіональної політики ЄС. Оцінювання політики згуртування	
3	ТЕМА 3. Економічне, соціальне та територіальне згуртування Тенденції зміни ВВП та зближення на національному та регіональному рівнях. Додана вартість політики згуртування. Європейська політика сусідства та її вплив на розвиток регіонального співробітництва	
4	ТЕМА 4. Історичний досвід європеїзації державного управління та місцевого самоврядування в Україні Поняття європеїзації. Європеїзація систем державного управління держав-членів.	
5	ТЕМА 5. Європейський адміністративний простір. Поняття Європейського адміністративного простору. Принципи європейського адміністративного права. Рушійні сили наближення адміністративних систем. Рівень наближення адміністративних систем. Шляхи розбудови європейського адміністративного простору.	
6	ТЕМА 6. Європеїзація посткомуністичних країн Особливості європеїзації посткомуністичних країн. Основні етапи європеїзації посткомуністичних країн. Європеїзація політики охорони навколишнього середовища в посткомуністичних країнах Центральної та Східної Європи. Процес «Довкілля для Європи». Передвступне співробітництво з ЄС.	
7	ТЕМА 7. Європейське врядування Біла книга з європейського врядування. Реформування європейського врядування. Принципи ефективного врядування. Формування європейського громадського простору. Покращення законотворчого процесу.	
8	ТЕМА 8. Вплив політики ЄС Оцінювання впливу політики ЄС. Використання експертного середовища. Децентралізація за допомогою агентств. Конвергенція національних політик: відкритий метод координації. Застосування права Співтовариства. Багаторівневе врядування.	
9	ТЕМА 9. Основи державно-приватного партнерства Трактувань і визначень державно-приватного партнерства. Класифікація форм державно-приватного партнерства. Контракти на послуги (державні контракти). Спільна діяльність держави та бізнесу. Часткова передача об'єкта у власність приватному сектору. Правовий статус державного партнера.	
10	ТЕМА 10. Моделювання проектів державно-приватного партнерства в Україні Фінансовий аналіз та моделювання проектів державно-приватного партнерства в Україні.	
11	ТЕМА 11. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Балтії. Литовська Республіка. Естонська Республіка.	
12	ТЕМА 12. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Центральної Європи Республіка Польща	
13	ТЕМА 13. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Центральної Європи Угорщина. Країни Південно-Східної Європи Республіка Болгарія.	
14	ТЕМА 14. Досвід реформування територіальної організації публічної влади в країнах Центральної та Східної Європи в процесі європейської інтеграції Країни Центральної Європи Республіка - Словачька Республіка; Чеська Республіка.	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

8. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи студента.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Основними формами СРС є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до семінарських, практичних (лабораторних) занять та виконання домашніх завдань;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед написанням модулів та підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді на науковій студентській конференції та/або публікацією статті (тез доповіді) у науковому збірнику, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу, підготовка та проведення студентом на практичному занятті міні-лекції, складання словника по курсу, розробка тематичного кросворду, написання реферату за заданою тематикою тощо).

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення даної дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких студент на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

До самостійної роботи також відноситься підготовка рефератів.

Реферат - стисле розкриття в письмовій формі певного питання, яке здійснюється на основі узагальнення відповідних матеріалів. Реферат виконується з однієї з тем за тематикою яка подається.

Тематика рефератів

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Внутрішні та зовнішні аспекти регіональної політики в Україні.
2. Європейська хартія про регіональне самоврядування.
3. Регіональна економічна політика на Україні.
4. Регіональна економічна політика в країнах ЄС.
5. Правове регулювання бюджетних відносин на Україні.
6. Регіональний розвиток енергетичних галузей.
7. Міграційна політика ЄС.
8. Нормативно-правова база регіональної політики України.
9. Територіальна організація виробництва регіону на Україні.
10. Територіальна організація сфери послуг регіону на Україні.
11. Міграційна політика України.
12. Мовна політика на Україні.
13. Мовна політика країн ЄС.
14. Централізація та децентралізація влади: недоліки та переваги.
15. Задачі регіональної політики в країнах Європи.
16. Розвиток співробітництва у прикордонних районах.
17. Еволюція концепції глобалізації.
18. Урбаністична політика України.
19. Урбаністична політика країн ЄС.
20. Політика соціального захисту в ЄС.
21. Єврорегіони: історія і сучасність.
22. Україна і процеси глобалізації.
23. Людський вимір регіональної глобалізації.
24. Глобалізація економіки і регіональна інтеграція.
25. Регіональна політика Європейського союзу.
26. Регіональна політика країн СНД.
27. Норвегія, Швеція, Фінляндія: регіональний вимір.
28. Основні засади регіональної політики в Україні.
29. Політика Польщі: регіональний вимір.
30. Регіональна політика балканських країн.

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case study).

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

– розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;

– пояснення – для розкриття сутності певного явища, процесу;

- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Методи контролю

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на практичних заняттях, захист домашнього завдання, аудиторне розв’язання завдань, тестування.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, розв’язання завдань, тестування.

До основних завдань контролю знань належать:

- оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни;
- інформування студентів про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- мотивація студентів до систематичної активної роботи протягом семестру;
- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи студентів і ефективність навчального процесу в цілому.

Контроль дозволяє вимірювати й оцінювати здобуті студентами у процесі навчання знання, уміння та навички, тому він відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Під час вивчення дисципліни «Менеджмент» застосовується поточний модульний контроль знань студентів. Підсумкове (завершальне) оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється, згідно з встановленим у ЗНТУ порядком, за 100-бальною шкалою з урахуванням результатів поточного модульного контролю. При цьому загальна 100-бальна шкала оцінювання знань розподіляється так:

- оцінювання поточної успішності вивчення матеріалу дисципліни - 0-40 балів;
- оцінювання результатів виконання модульних завдань - 0-60 балів.

В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам’ятовування та розуміння програмного матеріалу набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та обґрунтувань, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань дисципліни.

Поточний контроль здійснюється в двох формах:

- контроль систематичності та активності роботи студентів протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

– модульний (проміжний) контроль.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом декана. Порядок такого контролю визначає викладач.

Об'єктом поточного контролю знань студентів є:

- відвідування лекційних та семінарських занять (10 балів);
- систематичність та активність роботи на семінарських і практичних заняттях (максимальна оцінка - 10 балів);
- виконання обов'язкового завдання для самостійного опрацювання (максимальна оцінка – 5 балів);
- виконання одного з вибіркового завдання для самостійного опрацювання (максимальна оцінка – 5 балів);
- участь в студентських конференціях та олімпіадах (10 балів).

Контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру базується на оцінюванні активності та рівня знань студентів при обговоренні питань семінарських занять. Шкала оцінювання становить: 0; 5; 10 балів.

Критерії оцінювання: активність студентів в обговоренні питань семінарів вимірюється середнім значенням одержаних впродовж семестру оцінок:

- за середньої оцінки нижче 2,5 студент отримує 0 балів;
- за середньої оцінки в інтервалі 2,6 - 3,9 студент отримує 5 балів;
- за середньої оцінки вище 4,0 студент отримує 10 балів.

Результати поточного контролю знань студентів вносяться до заліково-екзаменаційної відомості.

Модульний контроль здійснюється у формі контрольних робіт за окремими частинами дисципліни (модулями).

Підсумкове оцінювання знань. Загальна підсумкова оцінка знань з дисципліни складається з суми балів за результати поточного та модульного контролю. До залікової екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною національною шкалою та за шкалою ECTS.

Екзамен проводиться за наявності незадовільної оцінки підсумкового модуля або за вибором студента.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий модулі.

Розподіл балів, які отримують студенти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота	Сума
Рубіжний контроль 1	

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Контрольна робота	
13	14	5	6	16	14	12	20	100

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Рубіжний контроль 2								
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	Контрольна робота	
16	8	14	14	12	8	8	20	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять з дисципліни «Регіональна політика ЄС» для здобувачів спеціальностей 6.030601 «Менеджмент організацій і адміністрування» ОКР «Магістр» денної та заочної форми навчання Укл. А.Ю.Панкова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2016, - 35 с.

2. Методичні вказівки до проведення самостійних занять з дисципліни «Регіональна політика ЄС» для здобувачів спеціальностей 6.030601 «Менеджмент організацій і адміністрування» ОКР «Магістр» денної та заочної форми навчання Укл. А.Ю.Панкова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2016, - 39 с.

14.Рекомендована література

Основна:

1. Філіпенко А.С. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики / А.С. Філіпенко, О.В. Снігир. – Київ. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2010. – 63 с.
2. Европейская интеграция: учебник / под ред. О. В. Буториной. – М.: Издательский дом «Деловая литература», 2011. – 720 с.
3. Ткаленко, С.І. Європейський проектний менеджмент [Текст] : навч. посібник / С. І. Ткаленко, Л. П. Петрашко. - К. : КНЕУ, 2014. - 412 с.
4. Ткаленко С.І. Європейський проектний менеджмент [Електронний ресурс] : практикум: навч. посіб. / С. І. Ткаленко ; [редкол.: Д. Г. Лук'яненко (голова) та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Ф-т міжнар. економіки і менеджменту. - Електрон. текстові дані. - К. : КНЕУ, 2014. - 192 с. (5 екз)
5. Экономика Европейского Союза : учебник / коллектив авторов ; под ред. Р.К. Щенина. - М. : КНОРУС, 2012. - 560 с.
6. Європейська інтеграційна політика: навч. Посіб. / [А.М. Поручник, В.І. Чужиков, Д.О. Ільницький, О.А. Федірко]; за аг. Ред.. д-ра екон. Наук, проф. В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2010. – 451 с.
7. Гнатюк М. М. Потенціал політичної суб'єктності Європейського Союзу в сучасній системі міжнародних відносин / М. М. Гнатюк. – Житомир : Рута, 2013. – 316 с.
8. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес. - К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. - 871 с.
9. Дзяд О. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України : навч. посіб. / О.В. Дзяд, О.М. Рудік. - К. : Міленіум, 2009. - 668 с.
10. Європейські принципи державного управління/Пер. з ашл. О. Ю. Куленкової. - К. : Вид-во УАДУ 2000. - 52 с.
11. Європейська інтеграція / уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох. - К. : Києво-Могілянська академія, 2007. - 394 с.
12. Механізми координації європейської політики: практика держав-членів та країн-кандидатів/Н. Енидюк(ред.), А. Новак-Фар, Я. Еонцяж [таін.]. -К. : Міленіум, 2003. - 384 с.
13. Рудік ОМ. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС : навч. посіб. / О.М. Рудік. - К. : Міленіум, 2009. - 278 с.

Допоміжна:

1. Європейська інтеграція (збірник кейсів) / За заг. Ред. В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2009. – 203 с.
2. Європейська економічна політика. Практикум: навч. посіб. / Є 24 [О.А. Федірко, В.І. Чужиков, Є.Г. Панченко, А.А. Грищенко та ін.]; за заг. ред.

В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2010. – 214 с. (12,49 др. арк., особисто автор – 2,5 др. арк.)

3. Прокопенко Л.Л. Вступ до європейської інтеграції : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко. - К. : Міленіум, 2009. - 334 с.

4. Практикум з проведення тренінгів з європейської інтеграції [Текст] = Practical guide on conducting trainings in European integration studies : тренінг "Підготовка фахівців з європейської інтеграції" за програмою "Lifelong Learning" / [В. І. Чужиков, В. О. Токар, В. Г. Чужикова та ін.] ; за ред. В. І. Чужикова ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2014. - 218 с. (10 екз)

5. Практикум з проведення тренінгів з європейської інтеграції. Тренінг «Інноваційно-інвестиційний розвиток ЄС» / [В. Чужиков, В. Токар, О. Федірко та ін.] ; за ред. В. І. Чужикова. - К. : КНЕУ, 2015. - 232 с.

6. Антюшева Н. Шведская модель Европейского Союза: концепции и практика // МЭ и МО. – 2000. - № 6. – с. 33.

7. Водопьянова Е.В. Культурная политика Европейского Союза // Современная Европа. – 2008. – №4.

8. Говорова Н.В. Экономика знаний: европейские реалии и перспективы // Современная Европа. – 2006. – №4. – С. 110-119.

9. Губені Ю. Розвиток і адаптація аграрної політики Чеської Республіки до інтеграційних вимог Європейського Союзу // Економіка України. – 2002. - № 7. – с. 78-82.

10. Европейский Союз в цифрах: население и ВВП стран-членов ЕС // Журн. европ. экон. – 2003. – Т. 2. - № 4. – с. 549-556.

11. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права./Інститут європейської політики (Берлін).переклад з нім. - :Заповіт, 2001.

12. Європейська інтеграція та Україна / за ред. В.Є. Новицького, Т.М. Пахомової, В.І. Чужикова. Навчально-методичний посібник. - К.- Кельн, 2002.

13. Западно-европейские страны: особенности социально-экономических моделей./ Под ред. В.П. Гутника.-М.: Наука, 2002.

14. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн: навчальний посібник.-К.: КНЕУ, 2005.

15. Иорданская Э. Расширение ЕС на восток: позиции Германии // МЭ и МО. – 2002. - № 2. – с. 67-74.

16. Кавешников Н.Ю. Лиссабонский договор и его последствия для развития ЕС // Актуальные проблемы Европы. – 2010. – №2. – С. 54-76.

17. Кузнецов А. Германский капитал за рубежом // МЭ и МО. – 2003. - № 10. – с. 32-41.

18. Политика хозяйственного порядка в Германии. – М.: Экономика, 2002. – 271 с.

19. Тимченко О. Особливості ринкової трансформації в Естонській республіці // Економіка України. – 2002. - № 9. – с. 78-83.

20. Трофимова О. Франция: новое в помощи развитию // МЭ и МО. – 2003. - № 9. – с. 40-47.

21. Чужиков В. Чеська модель регіонального розвитку // Економіка України. – 2004. - № 7. – с. 72-78.

22. Чужиков В., Чужикова В. Розширений Європейський Союз // Географія та основи економіки в школі. – 2004. – № 5. – с. 40-43.
23. Чужиков В., Чужикова В. Розширений ЄС в цифрах і фактах // Географія та основи економіки в школі. – 2005. - № 1. – с. 46-49.
24. Чужиков В.І. Модернізація регіональної політики Європейського Союзу // Економіка України. –2008. – №3-4
25. Шишелина Л.Н. Восточная Европа: два десятилетия между Москвой и Брюсселем // Современная Европа. – 2008 . – №4. – С. 73-86.
26. Блейклі Е. Планування місцевого економічного розвитку: теорія і практика. - Львів: Літопис, 2002. - 416 с.
27. Децентрализация: эксперименты и реформы / под. ред. Тамаша М. Хорвата. - Т. 1. — Органы местного самоуправления в Центральной и Восточной Европе. - Будапешт, 2000. - 494 с.
28. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС / Жак Зіллер. - К., 1996. - 154 с.
29. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія. - Львів: ІРД НАН України, 2004. - 395 с.
30. Спіфанов А.О., Сало І.В. Регіональна економіка. Навчальний посібник.- К.: Видавництво “Наукова думка”, 2000. - 339 с.
31. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. З.С. Варналія. - К.: Знання України, 2005. - 498 с.
32. Словник-довідник Європейського Союзу. За ред. Ю. Марченко. - К.: КіС, 2001. - 152 с.
33. Немек Д. Местное самоуправление в Словакии / Дж.Немек, П.Барсик, П.Куклис // Децентрализация: эксперименты и реформы / под. ред. Тамаша М. Хорвата. - Т. 1. - Будапешт, 2000. - С. 345 - 393.
34. Нижник Н. Адміністративна реформа в країнах Центральної Європи: досвід для України /Н. Нижник, В.Лемак//Вісник державної служби. - 2003. -№ 2,- С. 32 -36.
35. Нинюк І. Організаційно-правові особливості формування професіоналізму державних службовців: досвід Республіки Польща / І. Нинюк // Вісник держ. служби України. - 2005. - № 2. - С. 19 - 23.
36. Лацина К. Местное самоуправление в Чешской Республике / К. Лацина, З. Вайдова// Децентрализация: эксперименты и реформы; под ред. Тамаша М. Хорвата. - Т. 1. - Будапешт, 2000. - С. 295 - 340.
37. Манова Д. Интеграция Болгарии в ЕС - провокация, к которой надо подходит умело и достойно / Деница Манова // Наука. Университет. 2002: материалы третьей научной конференции преподавателей и студентов. - Новосибирск, 2002. - С. 164 - 168.
38. Меморандум на правителството на Република България във връзка с молбата за членство в Европейския Съюз // Бюлетин Европа. - Декември, 1995.